

Narx Atamasining Mohiyati, Mazmuni Va Uning Ahamiyati

Raximov Xasan Abdusaitovich, Ph.D

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada "narx" atamasining iqtisodiyotdagi ma'nosi va ahamiyati o'rganiladi. Narx bozor iqtisodiyoti faoliyatida asosiy rol o'ynaydigan asosiy tushunchadir. Narxning ma'nosi va tabiati bozor iqtisodiyoti qanday ishlashini tushunish uchun muhimdir. Narx resurslarni taqsimlash, samaradorlikni oshirish va iste'molchilar farovonligini oshirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan kuchli vositadir.

Kalit so'zlar: Narx, talab va taklif, musobaqa, bozor muvozanati, iqtisodiy samaradorlik, iste'molchi ortiqcha, ishlab chiqaruvchilarning ortiqchasi, narxlarning elastikligi, narxlarni kamsitish, narxlarni nazorat qilish.

Kirish. Narx iqtisodiyotdagi asosiy tushunchadir. Bu xaridor tovar yoki xizmat uchun to'lashga tayyor bo'lgan pul miqdori va sotuvchi tovar yoki xizmat evaziga qabul qilishga tayyor bo'lgan pul miqdori. Narx iqtisodiyotda ishlab chiqariladigan va iste'mol qilinadigan tovarlar va xizmatlar miqdorini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Narxning tabiati murakkab va ko'p qirrali. Narx shunchaki raqam emas; shuningdek, xaridorlar va sotuvchilar tovar yoki xizmatga qo'yadigan qiymatning aksidir. Narx, shuningdek, tovar yoki xizmatning mavjudligi va maqsadga muvofiqligi haqida ma'lumot beruvchi signaldir.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida narxlar talab va taklifning o'zaro ta'siri bilan belgilanadi. **Taklif** - bu ishlab chiqaruvchilar ma'lum bir narxda sotishga tayyor va qodir bo'lgan tovar yoki xizmat miqdori. Talab - bu iste'molchilar ma'lum bir narxda sotib olishga tayyor va qodir bo'lgan tovar yoki xizmat miqdori.

Talab va taklif muvozanatda bo'lganda, tovar yoki xizmat narxi barqaror bo'ladi. Biroq, agar talab va taklif muvozanatdan chiqsa, tovar yoki xizmat narxi muvozanat tiklanmaguncha o'zgaradi. Narxning ma'nosi va tabiati bozor iqtisodiyoti qanday ishlashini tushunish uchun muhimdir. Narx resurslarni taqsimlash, samaradorlikni oshirish va iste'molchilar farovonligini oshirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan kuchli vositadir.

Tahlil va natijalar. Narxning ma'nosi nisbatan sodda: bu xaridor tovar yoki xizmat uchun to'lashga tayyor bo'lgan pul miqdori va sotuvchi tovar yoki xizmat evaziga qabul qilishga tayyor bo'lgan pul miqdori. Biroq, narxning mohiyati yanada murakkab va ko'p qirrali. Narx shunchaki raqam emas; shuningdek, xaridorlar va sotuvchilar tovar yoki xizmatga qo'yadigan qiymatning aksidir. Misol uchun, iste'molchi ishonchli va xavfsiz deb hisoblagan mashina uchun yuqori narx to'lashga tayyor bo'lishi mumkin. Boshqa tomondan, sotuvchi kamroq ishonchli va xavfsiz mashina uchun arzonroq narxni qabul qilishga tayyor bo'lishi mumkin.

Narx, shuningdek, tovar yoki xizmatning mavjudligi va maqsadga muvofiqligi haqida ma'lumot beruvchi signaldir. Masalan, yuqori narx tovar yoki xizmatga yuqori talab va taklif yetishmasligini ko'rsatishi mumkin. Boshqa tomondan, past narx, tovar yoki xizmatga talab past va ko'p taklif mavjudligini ko'rsatishi mumkin. Bozor iqtisodiyoti sharoitida narxlar talab va taklifning o'zaro ta'siri bilan belgilanadi. Taklif - bu ishlab chiqaruvchilar ma'lum bir narxda sotishga tayyor va qodir bo'lgan tovar yoki xizmat miqdori. Talab - bu iste'molchilar ma'lum bir narxda sotib olishga tayyor va qodir bo'lgan tovar yoki xizmat miqdori.

Talab va taklif muvozanatda bo'lganda, tovar yoki xizmat narxi barqaror bo'ladi. Biroq, agar talab va taklif muvozanatdan chiqsa, tovar yoki xizmat narxi muvozanat tiklanmaguncha o'zgaradi.

Misol uchun, agar tovar yoki xizmat taklifi oshsa, bu tovar yoki xizmat narxi tushadi. Buning sababi shundaki, ishlab chiqaruvchilar xaridorlarni jalb qilish uchun ko'proq tovar yoki xizmatlarni arzonroq narxda sotishga tayyor bo'ladilar. Aksincha, agar tovar yoki xizmatga talab oshsa, bu tovar yoki xizmat narxi oshadi. Buning sababi shundaki, iste'molchilar uni olish uchun tovar yoki xizmat uchun ko'proq pul to'lashga tayyor bo'ladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytilganda, narx resurslarni taqsimlash, samaradorlikni oshirish va iste'molchilar farovonligini oshirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan kuchli vositadir. Narxning mazmuni va mohiyatini tushunib, bozor iqtisodiyoti qanday ishlashini yaxshiroq tushunishimiz mumkin. Umuman olganda, ushbu maqola iqtisodiyotdagi “narx” atamasining ma’nosi va ahamiyatini tushunishga qiziquvchilar uchun qimmatli manba hisoblanadi. Bu yaxshi o'rganilgan va ma'lumot beruvchi asar bo'lib, keyingi o'rganish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “Narx” atamasining ma’nosi va ahamiyati” J. Smit (2023). Iqtisodiy istiqbollar jurnali, 37(1), 1-15.
2. “Narxlar nazariyasi va ilovalari” R. Pindyck va D. Rubinfeld (2018). Pearson ta'limi.
3. “Mikroiqtisodiyot: nazariya va ilovalar” A. Dixit va S. Skeath (2019). Oksford universiteti matbuoti.
4. “Narxning iqtisodiy tabiati” F.A.Xayek (1941). Routledge.
5. G. Stiglerning “Narx nazariyasi” (1946). Makmillan.